

Nye piggdekksonestemmelser

Bedre byluft forum 7. april 2022

- Gevinster
- Prosess
- Viktige endringer

v/ Pål Rosland

Bilde: Jane Aalhus

Ny forskrift for piggdekkssone for biler

ET EFFEKTIVT, MILJØVENNLIG OG TRYGT TRANSPORTSYSTEM I 2050

Mer for
pengene

Effektiv bruk av
ny teknologi

Bidra til
oppfyllelse av
Norges klima-
og miljømål

Nullvisjon for
drepte og hardt
skadde

Enklere reise-
hverdag og økt
konkurransesevne
for næringslivet

NTPs
toppmål

Redusert svevestøvnivå gir helsegevinst

Tabell 5: GBD2016 - DALY som tilskrives risikofaktorer (nivå 2), menn, under 75 år		DALY
1	Bruk av alkohol og illegale rusmidler	51 734
2	Tobakk	48 756
3	Kostholds faktorer	45 633
4	Høyt systolisk blodtrykk	38 244
5	Høy kroppsmasseindeks (KMI)	35 035
6	Høyt fastende blodsukker	25 789
7	Yrkesfaktorer	25 706
8	Høyt total kolesterol	21 848
9	<u>Luftforurensing</u>	6 639
10	Lite fysisk aktivitet	5 326
11	Nedsatt nyrefunksjon	4 643
12	Under- og feilernæring hos barn og mødre	3 403
13	Lav beinmineraltetthet	3 306
14	Andre miljømessige risikofaktorer	2 600

Tabell 6: GBD2016 - DALY som tilskrives risikofaktorer (nivå 2), kvinner, under 75 år		DALY
1	Tobakk	33 637
2	Høy kroppsmasseindeks (KMI)	22 666
3	Bruk av alkohol og illegale rusmidler	20 522
4	Kostholds faktorer	19 996
5	Høyt systolisk blodtrykk	15 957
6	Høyt fastende blodsukker	14 754
7	Yrkesfaktorer	13 294
8	Høyt total kolesterol	7 401
9	Under- og feilernæring hos barn og mødre	3 624
10	<u>Luftforurensing</u>	3 262
11	Usikker sex	2 910
12	Nedsatt nyrefunksjon	2 854
13	Seksuelt misbruk og vold	2 843
14	Lav beinmineraltetthet	2 495

FHI (2018): Ti store folkehelseutfordringer i Norge. Hva sier analyse av sykdomsbyrde?

RAPPORT

M-1669 | 2020

Foreslått endring for PM₁₀
25 → 20 i årsmiddel
30 → 25 døgn

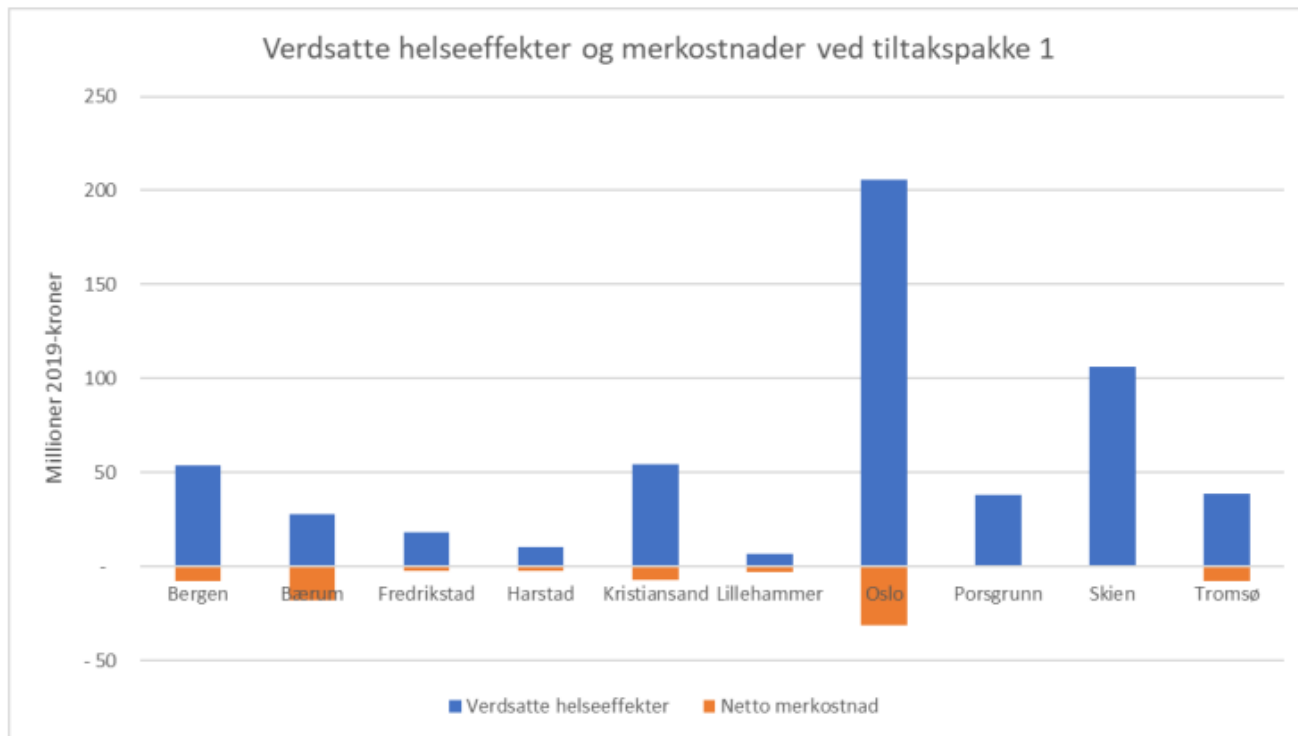
Grenseverdier for svevestøv

Forslag til reviderte grenseverdier for PM₁₀ og PM_{2,5}

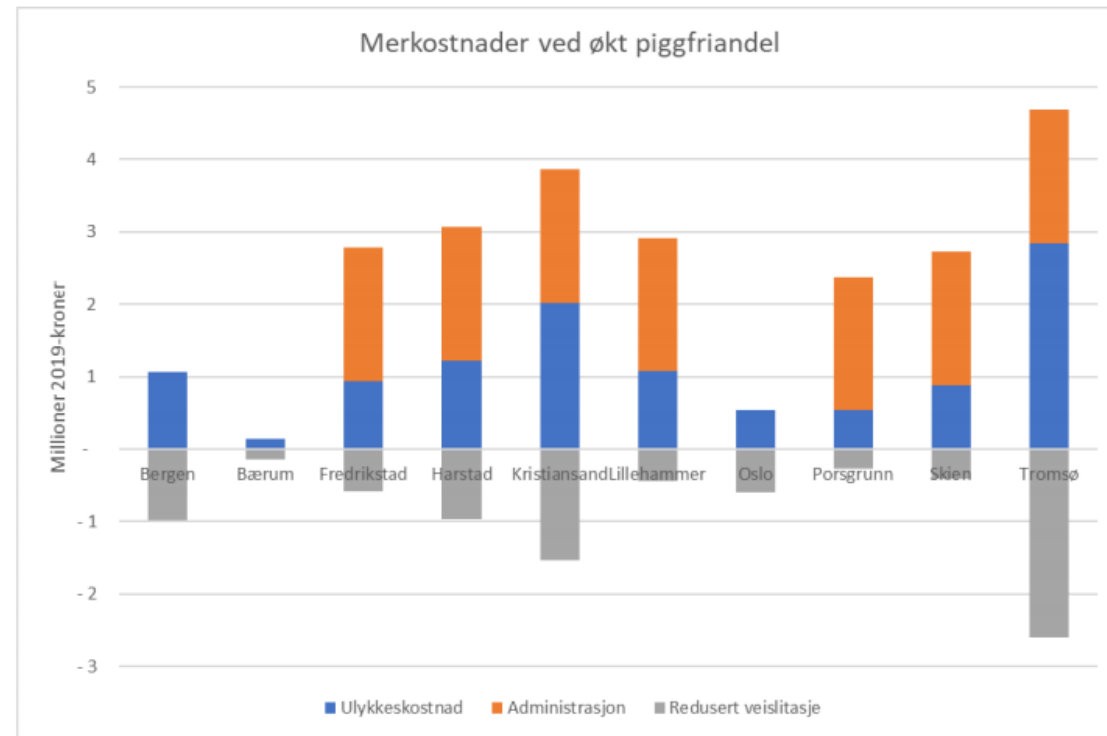

Redusert svevestøvnivå gir helsegevinst

Lavere grenseverdier gir ca 500 mill kr i helsegevinst

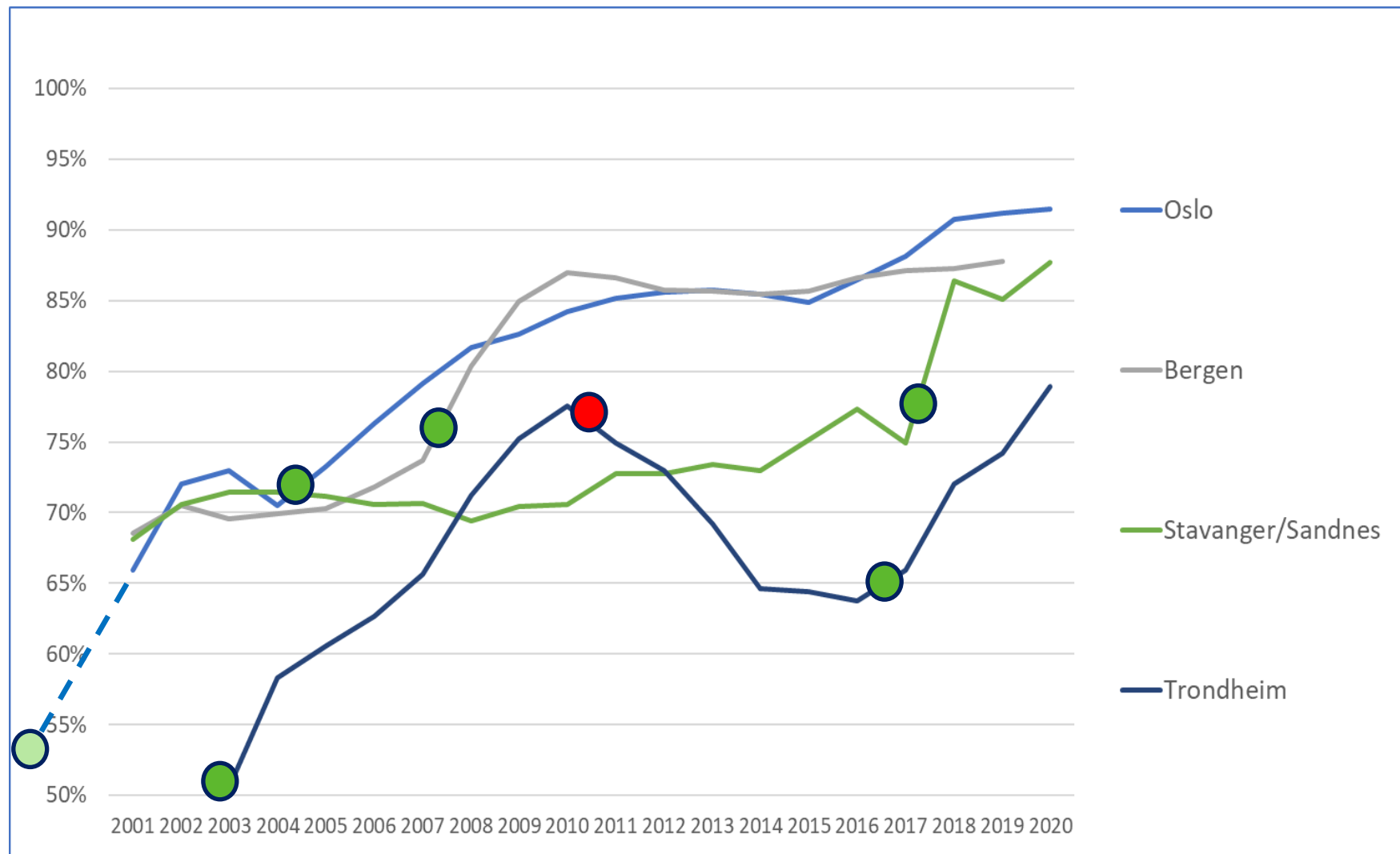

Innføre piggdekkzone gir 10-15 mill kr i merkostnader

Kilde: Fra Grenseverdiprojektet

Piggdekksoner er et effektivt virkemiddel mot helseskadelig svevestøv

Piggfriandelen i de 4 største byene de siste 20 årene.

- Innføre sonen
- Avvikle sonen

Piggdekksoner kan bli et mer effektivt virkemiddel

- Ordningen ble etablert på 90-tallet, uten mål om digitale kontrollsystem eller effektive betalingsløsninger.
- Lavutslippssoner for biler (2017) viser at piggdekksoner for biler har åpenbare forbedringspotensialer.
- Samferdselsdepartementet fastslo i 2018 at piggdekkgebyret ikke følger selvkostprinsippet, men representerer et skattegrunnlag for kommunene, og som må fastsettes nasjonalt, og slik at betalt gebyr i én sone er gyldig i alle soner.
- Strengere grenseverdier vil utløse behov for tiltak i flere kommuner og nye tiltak i kommuner som allerede gjør mye.
- Støvproblemet er ofte høyest før etter piggdekkseasonen (gebyrperioden)

Nye løsninger ble i 2021 drøftet i arbeidsgruppe med kommunene

Bergen kommune

- Bytjenester- og bypatruljeavdelingen

Oslo kommune

- Bymiljøetaten

Stavanger kommune

- Bymiljø og utvikling
- Stavanger Parkering

Trondheim kommune

- Miljøenheten
- Trondheim parkering

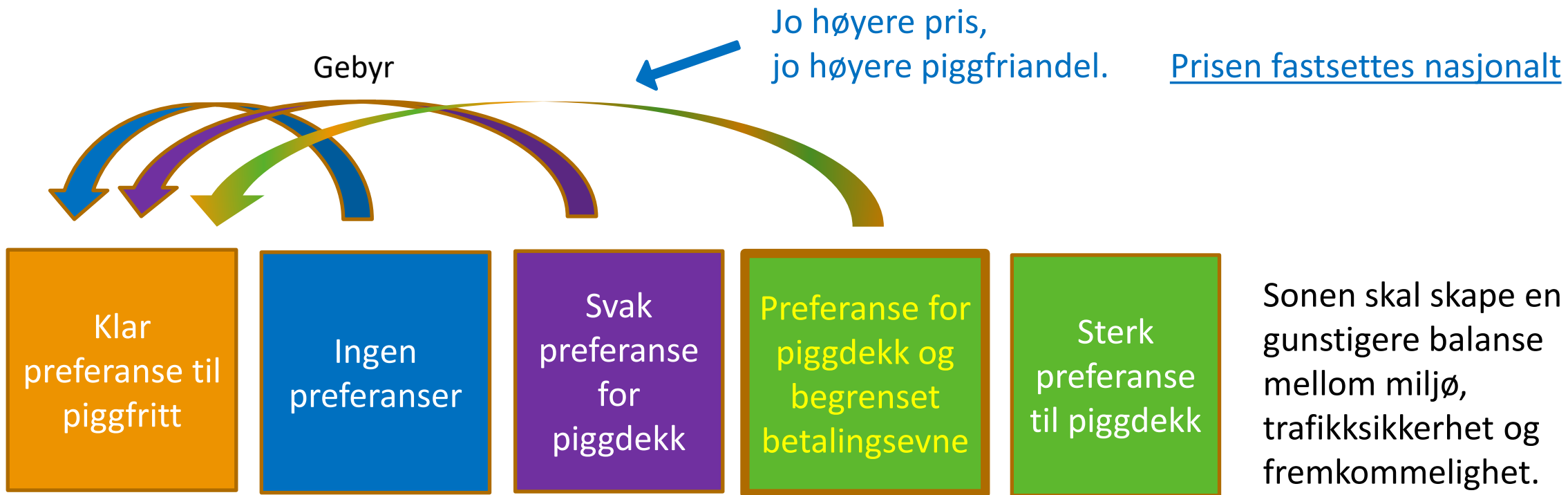
Vegdirektoratet - vegtransport

- Vegtransportavdelingen

Det ble enighet om:

- Oslo kommunes digitale betalingsløsning bør videreutvikles.
- Om noen definerte nyttevirknninger og gevinster som den nye ordningen skal skape

Piggdekksonen er et effektivt insentiv for økt piggfriandel

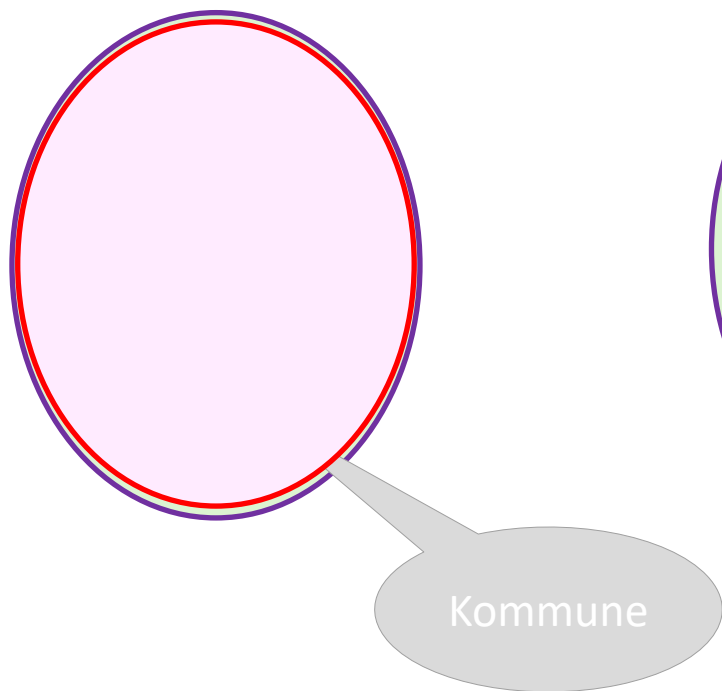

Prisen må være tilpasset de som trenger å bruke piggdekk og den kan derfor ikke være for høy mht deres betalingsevne. Piggdekk er et friksjonsskapende hjelpemiddel som skaper bedre fremkommelighet og høyere trafiksikkerhet. Piggdekk motvirker også polering av veibanen slik at piggfrie dekk får bedre feste.

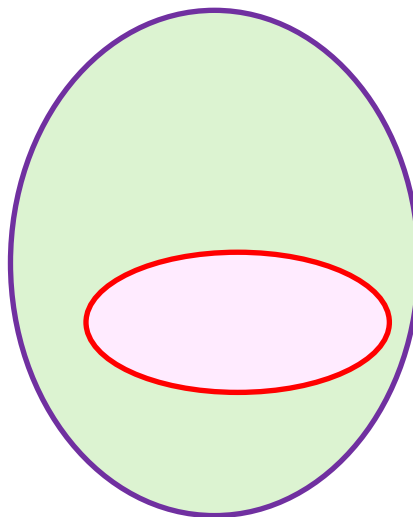
Kommunen fastsetter sonestørrelsen

Eksempler:

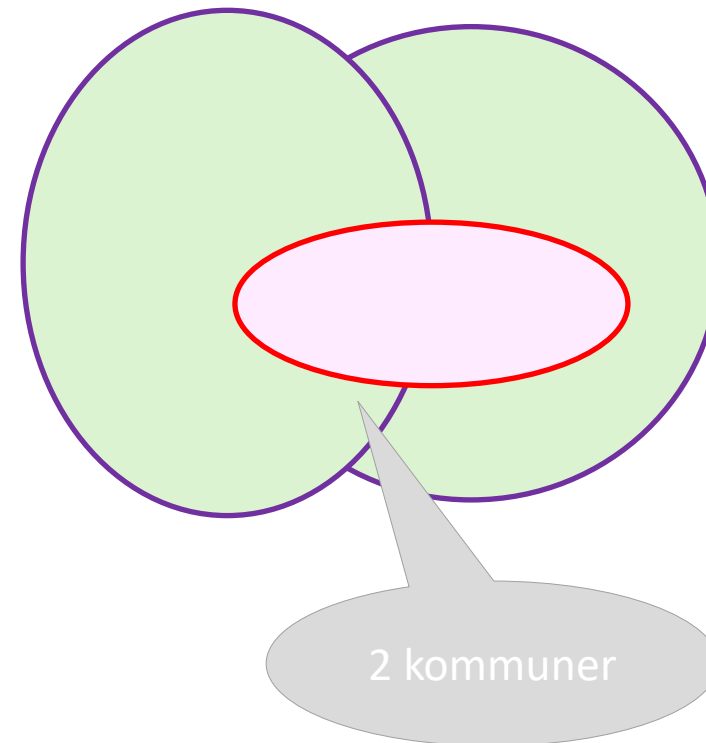
Sonen følger kommunegrensen

Sonen gjelder bare tettbebygde områder og hovedveinettet

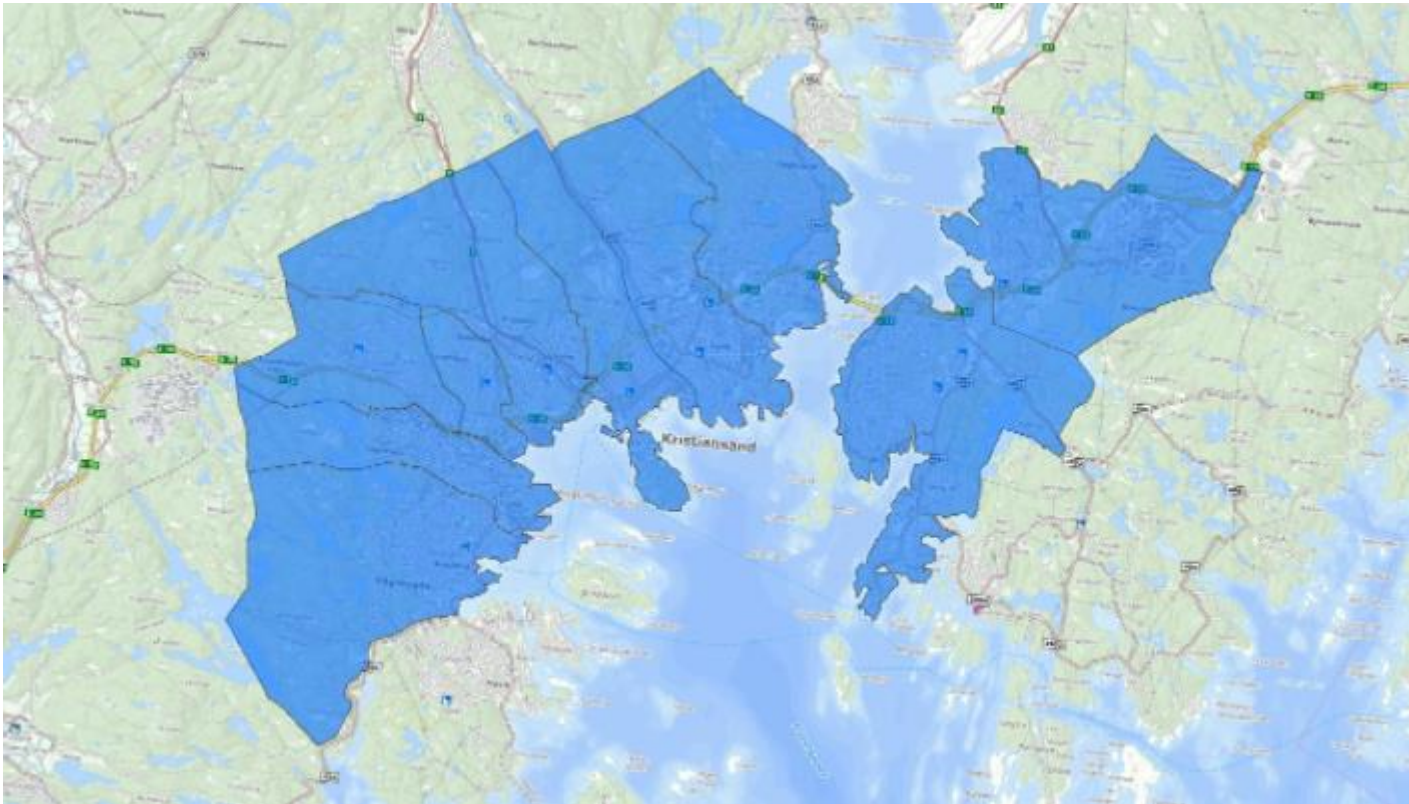

Sonen dekker tettbebygde områder og hovedveinettet i to kommuner

Kommunen fastsetter sonestørrelsen

Sonen i Kristiansand kommune

Sonen i Stavanger kommune

Store klimavariasjoner

Det er viktigst å kunne bruke
piggdekk midt på vinteren.

Lengden på vinteren varierer fra få
måneder til mer enn et halve året.

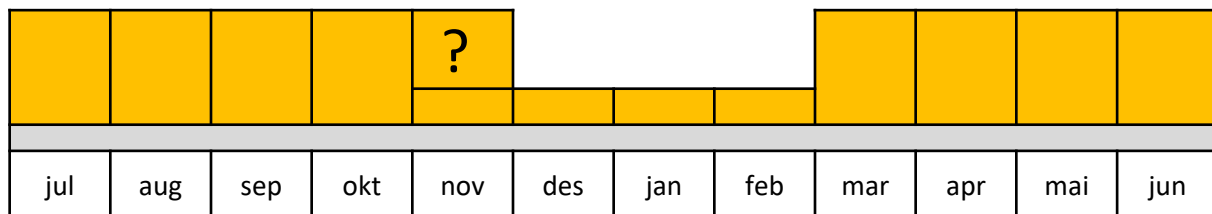
Støvproblemet er størst høst og vår

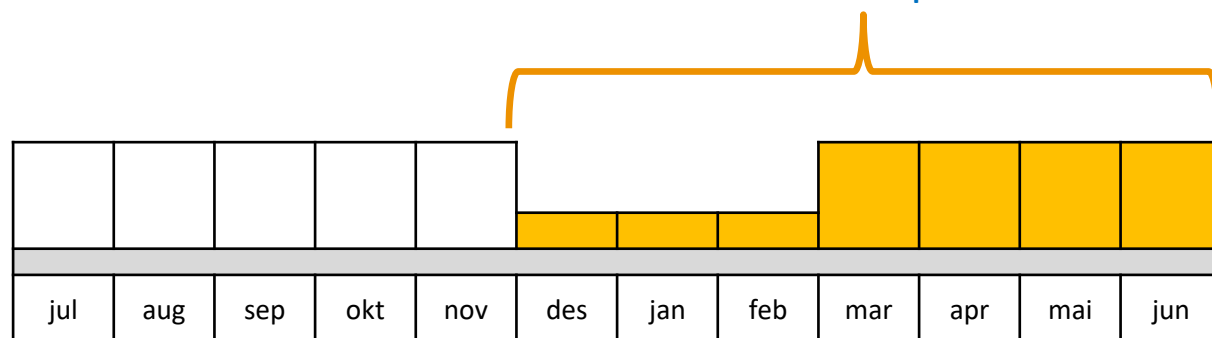
Avgift per måned og lavere pris på vinteren

Jo lengre periode en bruker piggdekk, jo dyrere blir det (forurensing koster)

Lavere månedspris om vinteren når piggdekk er mest nyttig.

Eksempel

Å bruke piggdekk i sommerhalvåret er mest skadelig.

Om vinteren er veistøvet ofte pakket inn i snø og is.

Kommunen bør kunne bestemme når på året sonen skal være avgiftspliktig.

Viktigere at kommunen har en avgrenset sone, enn ingen sone.

Sonen skal skape en gunstigere balanse mellom miljø, trafikksikkerhet og fremkommelighet.

Nyttevirkninger og gevinstrealisering

- Økt oppdagelsesrisiko som fører til at flere velger å kjøre piggfritt, eventuelt betaler i samsvar med prinsippet om at forurensere betaler.
 - Dette krever flere endringer i dagens forskrift og ny lovhjemmel.
- Beholde lav belastning på personvernet med stikkprøvekontroll og forhåndsbetaling
- Gi publikum insentiv innenfor dagens proveny til redusert bruk av piggdekk.
 - Dette krever flere endringer i dagens forskrift.
- Økt mulighet for lokal tilpassing og avgrense sonen til deler av året og til deler av kommunen.
 - Dette krever flere endringer i dagens forskrift.
- Stille krav til samarbeid mellom kommunene om effektiv bruk av ny teknologi, for brukervennlig og smart registrering, betaling, kontroll og håndheving, og bruk av automatiske kontrollpunkter.
 - Dette krever flere endringer i dagens forskrift og ny lovhjemmel.

Utkast til sentral forskrift om piggdekksoner for biler

§ 1. Formål

- Formålet med denne forskriften er å gi rammeverk for å innføre, administrere, kontrollere og håndheve kommunale avgiftssoner for bruk av piggdekk, for å skape en **gunstigere balanse** mellom bruk av piggdekk og piggfrie vinterdekk i områder der det er **problemer med svevestøv**.

§ 2. Virkeområde

- Denne forskriften gjelder bruk av bil jf. forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 (kjøretøyforskriften) § 2-2 med piggdekk i nærmere fastsatt område (piggdekksoner) jf. § 5, på veg skiltet med offentlig trafikkskilt.
- Denne forskriften gjelder ikke bruk av bil som i motorvognregistret er kodet egentransport diplomat eller har kodeverdiene «utrykning» (**utrykningskjøretøy**). Kommunen kan etter søknad **gi unntak for biler som er tilpasset handicappede eller brukes av forflytningshemmede**.

Utkast til sentral forskrift om piggdekkzone for biler

§ 3. Innføring av piggdekkavgift (lite endret)

- En kommune kan etter **samtykke*** ved forskrift innføre avgift for bruk av piggdekk i nærmere fastsatt avgiftssone, **dersom omfang og utbredelse av svevestøvproblemer knyttet til piggdekkbruk krever det.**
- Avgiften betales for en tidsperiode og skal være **betalt før kjøring** i sonen. **Inntektene tilfaller kommunen.** Gyldig betalingen i en sone, er gyldig betaling i en annen sone.
- I særlige tilfeller kan Samferdselsdepartementet pålegge en kommune å gjennomføre ordning som nevnt i denne forskriften.

** Fra Vegdirektoratet*

Utkast til sentral forskrift om piggdekkzone for biler

§ 8. Kommunalt system for registrering, betaling, kontroll og håndheving

- Kommunen er ansvarlig for informasjon om, tilretteleggelse og gjennomføring av en forsvarlig og brukervennlig digital nettjeneste for registrering og betaling, samt et digitalt system for kontroll og håndheving, herunder automatiske kontrollpunkter. Systemet skal være administrert og kostnadsdekt av de kommunene som har piggdekkzone. Kommunene avtaler hvordan utgiftene skal fordeles.
- Kommunen skal tilrettelegge for manuelle betalingssteder.
- **Betaling og kontroll er knyttet til bilens kjennemerke.** Informasjon om kjennemerke og tilhørende tidsperiode det er betalt for, skal etter betalingstidspunktet umiddelbart distribueres digitalt til alle tilsvarende systemer i andre soner.
- Systemet skal kunne samordne persondata fra bilister, motorvognregistre, utstedere av elektroniske brikker og kontrollpunkter for håndheving.